

ZPŮSOBY TOLERANCE SYMPTOMŮ DLE DOPORUČENÍ ŠPZ

ÚSTNÍ ZKOUŠKA PROFILOVÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

U ústní zkoušky se tolerované symptomy zohledňují dle doporučení k uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky již v průběhu samotné zkoušky. Při hodnocení ústní zkoušky se bodová srážka neprovádí.

Obdobným způsobem se postupuje při hodnocení ústního projevu u praktické profilové zkoušky.

S přihlédnutím k dosavadnímu způsobu hodnocení ústního projevu žáka doporučujeme tolerovat následující symptomy (nedostatky a specifické chyby):

foneticko-fonologická rovina

- obtíže při vyslovování víceslabičných slov, v důsledku motorické neobratnosti mluvidel
- pomalý způsob čtení, případně nesprávná technika čtení vlastní přípravy na ústní zkoušku nebo výchozího textu a dílčích úkolů (např. tzv. dvojí čtení)
- pomalé a nepřesné využívání porozumění čteného a psaného textu, nepřesné zpracovávání ideativního obsahu textů
- narušení vázání slov a plynulosti řečové produkce
- specifická asimilace hlásek: záměna zvukově podobných hlásek při vyslovování – zejména záměna ostrých a tupých sykavek (např. s x š) nebo měkkých a tvrdých slabik (např. ti x di, ni x ny), krátkých a dlouhých vokálů (á x a) nebo záměna hlásek zvukově podobných, avšak vizuálně odlišných (p x b; š x sch, i x ú) (apod.) obtíže s vybavováním si výslovnosti určité hlásky nebo skupiny hlásek (např. v AJ skupina hlásek „th“, v NJ „sch“, „ei“, „ie“)
- záměna pořadí hlásek a slabik ve slově, jejich inverze
- eliminace (vynechání) některých hlásek nebo zbytečné přidávání hlásek a slabik v rámci slov
- echolálie (bezprostřední nebo opožděná)
- rychlé tempo verbálního projevu, řeč je pak méně srozumitelná
- projevy nedostatečné fonemické diferenciace, specifická asimilace hlásek, záměna hlásek zvukově podobných; obtíže při vyslovování víceslabičných či složených slov
- nedostatečná fonemická diferenciace (older x oldest, schreibst x schreibst), rozlišování i x y ve slovech se slabikami di-ti-ni/dy-ty-ny apod.
- narušení vázání slov a plynulosti řečové produkce (pauzy způsobené např. plánováním gramatiky a lexika, hledáním vhodnějších formulací nebo pokusy o propojení myšlenek) apod.
- někdy nepřesné vyjadřování, v zátěži řeč méně srozumitelná, tempo řeči je zrychlené

lexikální rovina

- menší slovní zásoba, opakování slov (obtížné hledání synonym)
- obtížné hledání slov podobných (synonym)
- rigidní slovní zásoba
- obtížné porozumění textu (obsahu)
- problémy ve znalosti ustálených obrátů, rčení a frází, přenesených významů

sémantická rovina

- nepřesnosti v užívání slov z hlediska jejich významu
- obtíže s porozuměním abstraktním pojmům, ironii, nadsázce
- neadekvátní situační sémantika (volba slov je neadekvátní pro použití v určité komunikační situaci, nevhodná, případně i vulgární slova apod.)
- neologismy

morfologická rovina

- obtíže se členy v CJ
- problémy se skloňováním a časováním
- problémy s použitím základních časů v cizích jazycích (CJ)
- dysgramatické koncovky

syntaktická rovina

- problémy se slovosledem v českém jazyce (ČJ)
- problémy s větně členským rozbořem a rozbořem souvětí
- problémy s aplikací pravidel slovosledu pro ten který CJ (žák aplikuje analogii slovosledu z ČJ na CJ)
- postrádání smyslu vět, obtíže s větně členným rozbořem a rozbořem souvětí
- postrádání smyslu vět

pragmatická rovina

- tenze
- hypoaktivita
- obtíže v reciprocitě v komunikaci, problémy se smysluplnou konverzací
- možná neadekvátní odpověď v důsledku neporozumění z důvodů sluchové vady
- řeč ne vždy respektuje sociální kontext dané situace: ulpívání na tématech bez ohledu na reakci a zájem posluchače, odklánění se od tématu, volba příliš formálního jazyka
- neobvyklý nebo v dané komunikační situaci neadekvátní způsob formulování vlastních myšlenek
- obtíže s popisováním vlastních emocí a prožitků
- projevy neklidu
- strach hovořit s neznámými osobami a před nimi
- potřeba tolerance v případě záměn hlásek zvukově podobných, obtíže v oblasti intonace rytmu řeči, pomalý způsob čtení, narušení vázání slov a plynulost řečové produkce, potíže se členy v cizím jazyce
- nižší verbální pohotovost a obratnost, vyjadřovací schopnost, artikulační neobratnost, nejistota

sociální interakce

- zhoršená kontrola projevů emocionality
- snížená adaptabilita, obtíže se snášením změn v navyklém řádu a rutině
- nenavázání či neudržení očního kontaktu
- obtíže se zachycením neverbálních signálů ze strany komunikačního partnera a jejich interpretací
- hypersenzitivita či nepřiměřený strach až úzkost z různých podnětů (nečekaný zvuk, cizí osoby, kontakt s určitými předměty, přelidněná hlučná místa)
- obtíže při sociální komunikaci a odlišné vnímání sociálních pravidel:
 - tendence k poznámkám, které se situací nesouvisí
 - aplikace naučených sociálních pravidel bez ohledu na aktuální sociální situaci
 - vyžadování ujišťování o správnosti provedení určitého úkonu

poruchy řeči

- narušení článkování řeči - dyslalie

ústní projev je dále ovlivněn

- hypoaktivita
- pomalý způsob čtení, případná nesprávná technika čtení vlastní přípravy
- narušená plynulost verbálního projevu, pauzy v komunikaci, záseky
- netypické tleskání nebo bouchnutí do lavice
- nečekaná reakce, převážně v extrémní zátěžové situaci
- potřeba větší míry podpory, pochopení, pocit jistoty, zklidnění v zátěžových situacích
- vysoká citlivost na téma válka a fašismus, aby se tato témata v obsahu ústní a praktické zkoušky nevyskytovala

V Ostravě-Porubě dne 3. března 2025

Zpracovala: Mgr. Kateřina Teuerová, školní speciální pedagog

Mgr. Ivana Jírů v. r.
ředitelka školy